

סיביר ומונגוליה אוגוסט 4-20/8/2010

04.08.10

02³⁰ - גדי ומרים לוקחים אותי לגן נר. הלייטמנים, כמובן, באחור. בסוף הם זזים וב – 03¹⁰ -
אנו נוסעים.
05³⁰ - אנו ברכבת מרכז, כאן פוגשים את יענקלה מהטיול אשתקד, שבא להגיד שלום לגד,
לוקחים את הציודים והיידה לרכבת לבן גוריון. בנתב"ג סידורי אבטחה כירטוס ודרכונים וממהרים
לקפה ולקניות של "אוף שכחתי".
07³⁰ - האייר-בוס הרוסי ממריא לשחקים. 11³⁰, אחרי טיסה חלקה נוחתים בנתב. בוריס פיל,
קייב-שדה פרימיטיבי לוחט ומחניק.
13³⁰ - ממריאים למוסקווה שרמוטובו. נחיתה קופצנית ובאוטובוס לטרמינל A, לפחות ממוזג.
לוקחים את הציודים ויוצאים לאויר בחוץ. כאן בחום אימים מחכים לאוטובוס 851 לטרמינל D.
האוטובוס זה אגד משנות השישים, נדחקים תוך מאבק עם המקומיים ונוסעים דרך ארוכה.
בטרמינל D בדיקה של המשקל עם בעיות ואחר בדיקה בטחונת קפדנית – חליצת נעליים,
חגורות, בדיקת גוף וכו'. נכנסים לאגף הממתנים ונרגעים עם כוס קפה ומשהו לנשנש.
19⁰⁰ - עולים לטיסה של שש שעות לאירקוטסק.

05.08.10

נתב. באירקוטסק. קר מאד, טוב שלקחתי דובון, לוקחים את הציודים מהמסוע ויוצאים למיניבוס
הממתין לנו. ברכב הנראה מבפנים כבית זונות נייד, אנו פוגשים ברון (מייסד חברת הטיולים
מונגוליינס ווי-חי בחו"ל נשוי למונגולית וטוען שהוא עדיין חבר יגור ואזרח
ישראל) ובאנסטסיה – המדריכה המקומית-סטודנטית יפיפייה דוברת אנגלית.
תחנה ראשונה מסעדה וארוחת בוקר מדהימה (מכאן ואילך אנו מבינים שהמזון בטיול זה עסק
מוקפד) אחרי ארוחות המטוסים האוכל ממש נהדר וברוחב יד. יוצאים לטייל באירקוטצסק-בירת
מחוז הבייקל- כ- 600000 תושבים, אוניברסיטאות, תעשייה, מסחר וכל היתר. מתחילים את
הסיור בטיילת ליד נהר האנגרה – היוצא מהבייקל וכאן ליד העיר, מתחבר עם נהר הבא ממונגוליה
והופך לנהר אירקוטצסק (הנשפך לייניסיי הזורם צפונה לים הארקטי) במקום ההתמזגות,
מערבולת קבועה (שזה ברוסית אירקוטצסק). על גדר הטיילת אלפי מנעולים נעולים, עם
הקדשות, שתולים זוגות הנישאים כאן בעיר.
ממשיכים לכיכר המרכזית ובה ערוגות פרחים ומונומנט לזכר החללים במלחמה נגד הגרמנים,
ממשיכים לקתדרה של העיר, לכנסיה הראשונה שנבנתה בעיר לפני 300 שנים. מבקרים בבית
הכנסת המפואר ומשוחחים עם הרב של הקהילה - ישראלי נחמד העושה כאן עבודת קודש תרתי
משמע. מסיירים בבתי העץ הנאים שבעיר ולבסוף לשוק.

נוסעים לכיוון הבייקל , בדרך עוצרים ומסיירים בפארק פתוח אליו הועברו בתי עץ שונים (חלקם עתיקים מאד של נוודים) , מכפרים שהוצפו עת הוקמו סכרים על נהר האנגרה - מעניין מאד . מגיעים לליסטיביאנקה עיירה השוכנת ממזרח למוצא הנהר. כאן בפנסיון קטן אוכלים צהרים טובה ונכנסים לחדרים לרחצה ושינה נחוצה מאד. אחרי המנוחה מבקרים במוזיאון הבייקל שבסמוך. המוזיאון רוסי די מיושן ובו תצוגות על האגם (אגם ענק ובו חמישית מכמות המים המתוקים שבעולם) על המחקרים שלו והגיאולוגיה המיוחדת שלו. במוזיאון אקווריומים גדולים ובהם דגי האגם וכן זוג כלבי ים (המין היחיד החי במים מתוקים). לאורך האגם מטיילים להנאתנו ומטפסים לפנסיון, לארוחת ערב דשנה. אחרי האוכל מטפסים בתוך יער עצי ליבנה צפוני לאתר סקי מעל העיירה. דרך תלולה ודי קשה אחרי האוכל. סוף המסלול - עולים ברכבל. מהתצפית מראה מדהים על גוש המים הענקי ועל מוצא נהר האנגרה.

06.08.10

השכמה מאוחרת בליסטיביאנקה. אחרי פת שחרית אורזים ומשאירים את הציודים במלון והולכים לעמק שבתוך העיירה (העיירה היא קובץ ריכוזי בתים בעמקי הנחלים היורדים לאגם), נכנסים לכנסיית סן ניקולס (פטרון הדייגים) - כנסיית שדה רוסית נחמדה וגן פורח סביבה. יורדים לחוף ופונים מזרחה. בריכוז הבתים הבא מצלמים גן ילדים, ממולו משפחה אוזבקית אופה פיתות. קונים מהטרי טרי הזה כמו הפיתות אצלנו. ממשיכים לנמל ליסטיביאנקה (עיר עצי הליבנה ע"ש יערות הליבנה הצפוני שמסביבה) במקום שוק קטן עם המון דוכנים שמוכרים כולם את אותן המזכרות. יש גם דוכן דגים מעושנים מהאגם, שאנו זוללים בהתלהבות. הנמל הקטן הומה מסירות דייגים ותיירים מקומיים. בצהריים עולים עם הרכב למלון לארוחת צהרים מוקדמת מעמיסים ויורדים לנמל. עולים עם התד"ל על סירת טיולים קטנה ומפליגים דרומה. כמה כלבי ים שחורים צופים בנו ונעלמים. המזג קריר פיסות עננים בשמים הכחולים החרטום פולח את המים הצלולים. רון פורש פתאום יריעת ניילון ומניח דגים מעושנים ובקבוק וודקה - פתח לאכילה נעימה והתרוממות רוח. הרוח הופכת קרה מאד והקבוצה מתכרבלת בכל מה שיש. רק לאמנון אין בעיות קור והוא ממשיך עם טי שרט שרוול קצר...

אחרי 3.5 שעות בנופים נהדרים ורוח מקפיאה חונים ליד שפך נהר לרגלי גשר ישן של הרכבת הטרנס סיבירית. יורדים בכבש מאולתר ומפחיד, טרקטור רוסי קטן עם עגלה אוסף את התד"ל ויוצא לדרך בוצית מתפתלת עד לאתר נופש רוסי בלב האין כלום.

האתר מתגלה כקובץ בתי הארחה, חדש, בתי העץ דו קומתיים, המבוא מהודר, החדרים יפים להפליא מבריקים ומצוחצחים, אבל מה- לכל בית (6 חדרים) מקלחת אחת ושני שירותים - זה כנראה אתר נופש לרוסים, שלהם הדבר לא מפריע. אחרי הארוחה רוב קבוצה הולך לבאניה-סאונה רוסית. אני מתקלח והולך לישון.

07.08.10

אחרי שינה טובה, מגיש הצוות מאיר הפנים ארוחת בוקר טובה. אילן מלמד את הטבחית הרוסיה לטגן את הביצייה משני הצדדים. היום גשום מתכנסים במבואה ואנסטסיה מספרת על המסילה הטרנס סיבירית: את הקו ממוסקווה לולדיוסטוק החלו לסלול בימי הצאר אלכסנדר ה-3 והשלימו משני הצדדים, ממוסקווה עד אירקוטסק במערב ומוולדיוסטוק ועד סטודיאנסקה במזרח, הנכד, הצאר ניקולאי ה-2 החל במבצע לסלילת 150 הק"מ האיזמים לאורך חופו המצוקי של הבייקל במחיר אין-ספור קורבנות של מגורשים, נידונים ואלפי פועלים מכל קצות תבל ובמשך שנתיים וחצי – נסלל הקטע (1904). לימים חוברת אירקוטסק לסטודיאנסקה מערבית יותר, והיום המסילה שלידנו היא 100 ק"מ רכבת מקומית ותיירותית ומגיעה עד פורט-בייקל. בקטע הזה 35 מנהרות הרבה גשרים והרמות רבות של המסלול (לכן יש בעיות רבות בחורף ובאביב). אחר הצהרים אוכלים (כמובן), מעמיסים את הטרקטור והולכים לגשר. סחיבת הציודים במעלה המדרגות נעשית בזריזות תוך עזרה הדדית של גיבוש חברתי. עולים על הרכבת שהיא רכבת תיירותית העוצרת במקומות רבים ומאפשרת לנופשים להנות ממראות חופי הבייקל והעמקים ונחלים הנשפכים אליו. מרבית הנופשים הם רוסים. מזדחלים כ-4.5 שעות עד סטודיאנסקה. תחנת הרכבת כאן בנויה כולה משייש (שנכרה בסמוך) הציוד נפרק לשלושה ואנים מקומיים. מטיילים קצת, מבקרים במוזיאון המינרלים שבמקום (הבייקר מלווה בארוחת ערב גדושה), נוסעים לפנסיון בו בלתה מש' טסה את השבת ועושים איתם את "המבדיל". נוסעים למוזיאון המפגר עם המשתנה המסריחה והחדר שנראה כמו מחנה ריכוז. משם חזרה לתחנת הרכבת, פרידה מאנסטסיה, וב-12³⁰ (בלילה) אנו עולים על הרכבת הטרנס סיבירית הנוסעת מזרחה לכיוון אולן-אודה.

08.0810

לילה, מתארגנים בחדרי השינה בקבוצות של ארבעה אנשים, מגששים אחר השרותים ואחר צונחים איש איש על מיטתו. הבוקר מוצא אותנו באולן אודה (תחנה על המסילה ממנה מתפלג הקו לכיוון אולן בטר ודארחאן). מכאן הנסיעה יותר עצירות מנסיעה. מסביב כפרים עלובים שצמחו מקולחוזים שהתפרקו. בתחנת הגבול העלובה עצירה של 4 שעות (כשבתי השימוש נעולים ובחוף מטפטף-הבחורים משתינים מסביב והבחורות רצות לשרותי התחנה המסריחים ובתשלום), אוספים את הדרכונים אחר בודקים אם אין הברחות בתאים וכו' והכל בלי נימוס כלפינו, הזרים. בסוף מחזירים הדרכונים ונכנסים למונגוליה. כאן שוב בדיקות אך ביתר אדיבות. מזדחלים לכיוון דארחאן. כאן אוסף רון את התשלום למשרד, שבחסותו נהיה מכאן ואילך - mongolian ways. ב-23⁰⁰ –זמן מונגוליה - חמש שעות לפני ישראל – אנו בדארחאן. כאן מסתער עלינו הצוות המונגולי עם דולגאן המדריכה. הציוד מועמס מיד, אנו מועזים לרכבים ולמלון הנוח.

ארוחת ערב קלה ולחדרים.

09.08.10

דארחאן - אחרי מקלחת ושינה טובה קמים לטיול בשטח . מתארגנים לרביעיות בג'יפים, אלינו מצטרף צוות מנהלה ואוכל. מתוודעים לדולגאן המדריכה המונגולית - סטודנטית צעירה ויפה (22) שחיוך וצחוק זה טיבעה, ויוצאים לסיבוב בדארחאן-עיר שדה בת 100000 תושבים, תעשייה, ממנה יוצאת מערבה הרכבת לאזורי המכרות (נחושת וזהב). חצי מהתושבים גרים בשיכונים, היתר בצריפונים וגרים (אוהלים מונגוליים) בכיכר המרכזית פסל הכנר הלאומי הדוהר על סוס ובידו כינור שני מיתרים עם ראש סוס. גם פסל בודהה לא נעדר מכאן. נוסעים לכיוון דרום מערב ליד נהר האורחאן . אחרי ארוחת צהרים בטבע עם סככה וכסאות, ממשיכים בדרכי עפר מערבה עד מנזר טומאר בייס ילנט, היושב בקצה בקעה גדולה ירוקה, שנברניות ארוכות זנב מתרוצצות בה, ובמרכזה מתפתל נחל רב מים. המנזר הוקם במאה ה 17 ע"י קיסר משושלת המנצו (מנצוריה) לחזק את הבודהיזם הצהוב (הטיבטי). יש הרבה אגדות על קביעת המיקום אך אין ספק שנבחר מקום מרשים. המנזר הוזנח לגמרי בזמן האפוטרופסות הרוסית. היום טורחים לשקם. יש הרבה דברים יפים אך ככלל יש עוד הרבה מה לתקן. משוחחים עם למה (כוהן בודהיסטי) ואחר מדריך אותנו נער עירני וחכם, אחד מ-65 פרחי הכמורה המתחנכים במקום. בדמדומי הערב יורדים לנהר שעל גדתו הוקמו ע"י הצוות אוהלי סיירים שאנו פורסים בהם שקי שינה ומזרונים ונמים שנת ישרים.

10.08.10

קמים לבוקר צח וקר, רוטטים ניגשים המטיילים לשתות כוס חמה של קפה או תה שהכין הצוות המסור. מסביב המולה וריצות להתרוקנות בטבע. אנו אורזים את הציודים והצוות מפרק ומעמיס על הרכבים ומגיש לנו ארוחת בוקר. אחרי האוכל הולכים במרחב הירוק בין עדרי הסוסים והצאן לחילוץ אברים ולתת למטפלינו זמן לסיים הכל. הרכבים חוברים ואנו שבים לכביש וממשיכים לדרום מזרח, נוף גבעות ובקעות ירוקות. באוקף אחד עוצרים - גל אבנים עטור סרטים כחולים ובראש המדרון עוד אחד עם כחולים ושלל מנחות וגם שטרות כסף-זהו אובאו (אומרים אוובו), אתר קדוש לרצות את רוחות האזור – אחד מיני רבים על פני מונגוליה. יורדים לבקעה מעובדת –חיטה עלובה, ליפתית (קנולה) וכו'. בקצה הבקעה כפר עלוב של צריפונים ופה ושם אוהלי גר לבנים מפוזרים בשטח. ליד גר אחד ניכרת תכונה עם סוסים, עוצרים, חולצים נעלים וחוצים נחל שוטף, הולכים יחפים לעדר (אין קוצים). לפני העדר שורת סייחים קשורים לחבל, נער מוגולי לוכד סוסה עם פלצור מונגולי, מביא אותה ליד האם, אחותו

קושרת את רגל הסוסה הקדמית בקיפול, הנער מביא מהחבל את הסייח, נותן לו לינוק מציצה ומרחיק אותו והאם חולבת במהירות (כ 300 ג') וחוזר חלילה .
כמובן שאנו מוזמנים להתארח בגר, מתכבדים באירוק (חלב סוסות מותסס –הבירה של המונגולים), גבינה קשה וכו'.
הבעל נסע לעיירה ארג'נט למכור עודפי גבינה ואירוק והאישה וילדיה חולבים את הסוסות 5-6 פעמים ביום. נותנים מתנות למשפחה הנחמדה וממשיכים. עוברים את עיר המכרות ארג'נט ואחר את בולגן ואז מתעכבים כשעה וחצי בעקב קפיץ שנשבר בג'יפ מס' 3. באין חלפים שולפים הנהגים את הקפיץ ומתקינים אותו מחדש עם החתיכה השבורה. עקב אובדן הזמן איננו מטפסים על הר געש כבוי הנראה ממערב לדרך. עוצרים ליד גר שערימה עצים לידו ומקומי מאומן מכין במהירות ערימת כפיסי עץ למדורה. ממשיכים עוד שעתיים וחצי ומגיעים לחוף אגם אירשיל למחנה הלילה. אחרי ארוחת הערב מסבים עם הצוות המונגולי סביב המדורה ושרים שירי עם משני הצדדים, יש לציין ששיריהם בהחלט נאים... הערב נגמר בריקוד הורה משותף. לנהג של הצוות, אשדור, יש קול לא רגיל, מחוץ לזאת שהוא הידען על דרכים ומיקומן בשל נסיונו והוותק שלו. הלילה לא קר אך מלא טללים.

11.08.10

בוקר נחמד ליד אגם אירשיל, ארוחת בוקר ויוצאים ליום ארוך של נסיעה בדרכים מהפכות מעיים. כאן יש להזכיר את הפייה הטובה - דולגאן המדריכה המקומית - חיוך נערי עליוז, נמצאת בכל מקום עוזרת בכל, ממקומה באוטו מס' 4, עוברת בחניות ומחלקת תופינים ורקיקים. הסברים פה ושם, לא מכבידה – היא הדבק הטוב לקבוצה נחמדה, שהולכת ומתגבשת אט אט...

הנופים היום מדהימים הבקעות יותר צרות, שוב עדרים רועים בכרי הדשא הירוקים, גרים לבנים פרושים פה ושם. נכנסים בין גבעות של יערות ארזים ופריחה אביבית למרגלותם. עוצרים בבית קברות קדום. במקום פסל קדמוני של שליט טורקמני - אלו היו כאן לפני שהשבטים המונגולים השתלטו על הארץ, אחרי הטורקמנים היו כאן האוייגורים, מהם קיבלו המונגולים את הכתב שלהם.

ארוחת צהרים בראש גבעה מעל נהר הסלסט מרון, אדיר הזרם, השוטף לצפון-מזרח לעבר ימת בייקל, נוף מטרף.

יורדים ברגל בין סלעים ועליהם חזזיות בצבעים מרהיבים ומגיעים לנהר, אותו חוצים על גשר מתקפל רוסי (צבאי), המתוחזק ע"י משפחה מקומית שגובה דמי מעבר. שבים לרכבים וממשיכים להטלטל בין הרי גרניט בשלל צבעיהם, ודרכי עפר מאובקות על כרי דשא. ב 17³⁰ אנו במורון. עיר מחוז אופיינית. שורות שורות כפולות של בתי עץ ואבן מוקפות בחומות קרשים וביניהן רחובות לא סלולים (בדרך כלל), שוק מקומי עלוב ויש להזהר מכייסים. הצוות קונה מה שצריך ונוסעים לאורך דרך שבסלילה (כבר כמה שנים) עד לחוף אגם ארחיל

לחניית לילה לחוף האגם. רוח קרה, מעונן. מתארגנים באוהלים. מחר נגמר המסע "כומתה מונגולית" וצוות המטבח עושה לנו חורחוג - קומזיץ מונגולי - כבש מבושל עם אבנים לוחטות. כמובן, במקביל לכד המתחמם במדורה, מגישים ארוחת ערב רגילה ורק אחר כך נתחי הבשר המהבילים של החורחוג - כמה אפשר לבלוע? אחרי החורחוג ואחרי דין ודברים בין גדי הגזבר ואילן המרחף קלות, טכס פרידה מצוות המטבח הנאמן, ברכות נשיקות מתן התשר וכו'. בלילה מתחיל גשם זלעפות ומטרטר על האוהלים החמימים והאטומים, רק מי שיוצא להטיל מים חוטף מים על הראש (אני). נרדמים לשנת ישרים.

12.08.10

גשם, גשם, הצוות הנאמן מכין אוכל ואורז הכל. משפחה מקומית עם משאית, שחנתה לידנו אמש והוזמנה כמובן לנשף, נותנת לנו לאכול במכולה שלהם. יוצאים לדרך בגשם, הדרכים שטופות מים וחלקלקות אך הנהגים רגילים ואינם מאיטים אפילו. נוסעים צפונה עד לנהר ה-EG המנקז את ימת HAVSGOL, כאן נכנסים לעיירה חדגל ומורידים בביתה את העוזרת המתלמדת – טונגה. פונים מערבה דרך שדה התעופה של חדגל עולים על דרך סלולה המקיפה רכס ויורדת לפינה הדרום מערבית של ימה ענקית זו. נוסעים לאורך החוף בין הימה לבין יערות ארז וכמה אתרי תיירות עלובים. מגיעים ל-BLOU PEREL, גר-קמפ נחמד, לינה באוהלי מונגול (צריך להזהר מהפתח הנמוך, אני חטפתי כמה מכות"טובות") מקלחות ושרותים בצד מערב ומסעדה ובר במזרח. האוהלים מחוממים בכפיסי עץ, שמשנע צוות המקום ומדליק אותם בתנורים. האוהלים רחבים ונוחים רק במקלחות זרם המים הוא זרזיפי (יש לידם אגם גדול פי 20 מהכנרת וקשה להם לספק מים למקלחת) אך אין דבר, לומדים להתקלח במה שיש, העיקר שהמים חמים ואחרי מסע כומתה הכל טוב. נחים באוהלים החמים, האוכל לא רע, רק הגשם לא מפסיק. יאקים, פרות ועיזים רועים מסביב ואף בתוך המתחם ויש להשמר מפסיעה לתוך גללים טריים.. בלילה נוכחים בטכס של שאמן (הפעם שאמנית). השאמנות היא אמונה שיש אנשים שלרוחות קל להכנס אליהם ולפתור בעיות, זו אמונה שלהם וזה קיים אצל עמי האזור. לא להאמין אבל ביקשתי שיפסק הגשם ולמחרת הוא פסק.

13.08.10

יום סגרירי, רוח מקפיאה. יוצאים וצועדים לאורך הגדה (החוף המערבי). ליד הקמפ פורשים המקומיים יריעות בד ועליהן מיני מוצרים תוצרת המקום ובטח גם תוצרת סין. מסביב כל מיני פרויקטים תיירותיים, כמו הגר שלנו, חלקם מצליחים וחלקם מתפוררים, נראה שאין כאן עזרה וכיוון מהשלטונות הרחוקים מכאן. מסתכלים בחנות שבסמוך: עלוב ומדכדך בכל היופי שמסביב.

אחרי ההליכה זמן טוב למקלחת ובקור בשירותים נורמאליים, אחרי הסידרה המונגולית שעברנו. אחר הצהרים רכיבה על סוסים מונגוליים, אני חוזר לגר וקורא. יש בקמפ בחורה שעושה עיסוי סיני, גם גדי משתחל לתור וחוזר כואב ודואב, אני נהנה. בינתיים הרוח הצפונית מגרשת את העננים דרומה ושמש חמימה מפציעה מבין העננים. הערב יום שישי ויחד עם משפחה ישראלית שנזדמנה ללון בקמפ (עם שלוש בנות נאות) מתכנסים לקבלת שבת. שלושת הבנות טרחו במטבח ואפו חלות מתוקות לשבת. חבצלת ורחל מדליקות נרות, אודי פוצח (עם כולנו) בשירים לכבוד השבת ואחר מברך על היין והלחם ואנו נהנים מחלה מתוקה. אחרי כמה מילים בפרשת השבוע ארוחת ערב טובה. השינה בגר המחומם טובה ונעימה.

14.08.10

קמים ליום נפלא, שמים כחולים, עננים לבנבנים פה ושם, וקריר. היות והיום שבת – ארוחת בוקר מאוחרת, נוסעים צפונה לאורך הימה שהיא יפה, כחולה וחלקה, כך גם הקבוצה, חל פה תהליך מסוים - האנשים פתוחים זה לזה יותר, יש שיחות יותר אישיות ובכלל נעים בחברותא. ליד החוף, בתוך המים הצלולים צף לו פה ושם מין צמח מים אדמדם. עוצרים ליד גר ששלושה ילדים מקומיים משתעשעים בחתיכת חבל, מתעניינים דרך דולגאן, מצלמים נותנים מתנות לשלושת האחים. ממשיכים צפונה ליד גר שלחוף הימה. אישה מתירה יאק שמוט קרן מעגלה, בעלה מנקה את הפורלים שהעלה בחכתו, חותך, ממליח ואחר מעשן אותם במתקן פרימיטיבי למופת. מצלמים, קונים כמה דגים שעושנו ממקודם ונהנים מדגים מעושנים נפלאים. ממשיכים עד שנגמר הנתיב הסלול, חוצים נחל שיבש ומתפתלים בדרך הררית בתוך יער ארזים, עד שהרכבים לא סוחבים יותר, ומכאן מטפסים רגלית. הגשם שירד שלשום כיסה את הפסגות שממערב לימה בשלג. מטפסים אט אט איש כפי יכולתו, הנופים מדהימים, הפריחה נהדרת. בגובה 3000 מטר נכנסים בין השלוגיות, אני ואמנון ממשיכים עוד קצת. מסביב רכסים מושלגים, היערות והימה הענקית – אדיר. אנו חוזרים, שישה מאיתנו עם דולגאן כמובן, ממשיכים עוד קצת, עד לאובאו שבמעבר ההרים. גם אילן לא מרחיק יותר. אוספים את אורלי שהפתיעה והעפילה לכאן ומעדנות יורדים עד למכוניות, אוספים את גדי והבנות ושבים לקמפ. בלילה ערב ריקודים סביב מדורה ענקית, עם D.J. מסתבר שכל החבר'ה, מערביים כמקומיים אמונים על ההיפ הופ, הטרנס וכו' והם מתפתלים לחוד וזה עם זה ובייחוד דולגאן והטבח של הקמפ. גדי ואני פורשים אחרי חצות ונופלים שדודים.

15.08.10

שוב יום אביבי וקריר (בארץ אלו הימים החמים ביותר בהיסטוריה), יוצאים למסע ביער סמוך בכיכרות רתומות ליאקים, די חנטרישי אבל החברותא מפצה. באמצע התגוששות ספורטיבית בין שלמה לרכב המונגולי... שלמה מטיל את הנ"ל לרצפה.

אחרי המסע מפרק העצמות שבים למאהל וכמה מהגבורים הולכים לימה לרחוץ בתחתוניהם במים הקפואים.

מעמיסים את התד"ל ולארוחה צהרים דשנה. הצוות של הקמפ יוצא לברך אותנו לדרך צלחה - כולם במדי הקמפ וצעירה חנינית בתלבושת עממית חגיגית, יוצקת חלב על כל גלגל ברכבים. חיבוקים, נשיקות ונפנופי ידים ויוצאים לדרך, אותה דרך ארוכה שעברנו לפני כמה ימים בגשם שוטף. נוסעים ומיטלטלים באור שמש ואבק.

ליד אגם ארחיל פונים לדרום מערב ובלב בקעה ירוקה, ליד להקות עגורים, שני עמודי גרניט ועליהם חקוקים ציורי איילים. אנו בלב אתר קבורה מתקופת הברונזה - המונגולים האמינו שמקורם בהזדווגות אייל הצפון וזאב הערבות ועמודים כאלה (ויש עוד במונגוליה) נקראים: DEER STONES.

אחרי שעה נוספת של נסיעה אנו ליד שדה התעופה של מורן - שדה תעופה קטן לטיסות פנים. הקבוצה פועלת ביעילות (בקומוניזם הטהור, קבוצה שווה יותר מכלל מרכיביה) הציוד נשקל והכל נסגר במהירות. ארוחה קלה ליד השער, פרידה מנהגינו המנוסים והנאמנים (תשר כמובן), בדיקה בטחונת. ב-20¹⁰ עולים על מטוס סאאב דו מנועי (טורבו פרופ). ב-20³⁰ ממריאים, וב-21⁴⁵, אחרי טיסה חלקה, נוחתים באולאן באטאר - בירת מונגוליה.

הציוד מגיע תוך דקות ויוצאים לאוטובוס הממתין לנו. חוצים את הבירה המנומנמת, ואחרי שעתיים נסיעה אנו בטאראג'אנט - פארק הסלעים. לפני שאנו מבינים מה או מי, צוות הבנות העובדות במקום מסתער על הציודים ומביא אותם לגרים. הפעם הגרקאמפ יותר מסודר, מקלחות עם זרם מים (וחמים), אנו דואגים שידליקו את התנור והולכים לישון.

16.08.10

השכמה לבוקר קצת מעונן. הנוף מסביב מרהיב ובנוסף לירק והעדרים, מזדקרים סביב הבקעה סלעי גרניט וציפחה בצורות שונות וצבעים המתחלפים עם אור השמש עולים על האוטובוס - המון מקום, אנו רק 16 איש, נוסעים בין צורות הסלעים עד לצבר תיירותי ליד נהר הטול (הגדול בנהרות מונגוליה ועל גדותיו צמחה אולאן באטאר). עולים על סוסים מונגוליים מאוכפים (הפעם גם אני) ויוצאים לרכיבה של כשעתיים. האוכף המונגולי הקטן די לוחץ על האברים האינטימיים. אחרי כשעתיים אנו במקום שניתן לרדת לנהר. שתי סירות נהר מחכות לנו. לובשים אפודי ציפה, משוטים בידיים ויוצאים לרפטינג. הזרם העז ועצים שקרסו למים עושים את השייט לאתגרי במקצת - פעילות קבוצתית מלכדת. שבים לצבר התיירותי מחליפים בגדים ואוכלים ארוחה עלובה במסעדה קוריאנית במקום. שבים ונוסעים בפארק הסלעים. מצלמים גמל דו דבשתי וכן את סלע הנזיר המתפלל ומגיעים לסלע הצב, כאן יש כל מיני דוכנים של שמונצס וכן שרותים מסודרים. עקב ארועים צפויים מוותרים על ביקור במנזר סמוך.

אחרי ארוחת הערב יורדים לכר דשא סמוך לקמפ ואבא של צ'ינגה ומשפחתו (הגדולה) מזמינים אותנו לחורחוג, שהבטיח לנו כשנפגשנו בארץ. הארוחה כיד המלך, אוכלים עד להתפקע (ולא לשכוח שהיינו אחרי ארוחת ערב עשירה) אחרי הברכות של האבא (ומירסקי מתרגם מרוסית) הפתעה – דולגאן היפה שלנו נותנת הופעה של ריקודים מסורתיים בלבוש המסורתי.

17.08.10

העובדות אוספות בזריזות את הציוד ומורידות אותו לאוטובוס. יוצאים לדרך בערבות האין-סופיות עד למונומנט ליוצר העם המונגולי - חאן החאנים – צ'ינגיז חאן. המונומנט - פסל אדיר, בגובה 40 מטר, על פודיום כפול. האיש יושב על סוסו וידו על ניצב חרבו (20 טון של פלדה בלתי מחלידה). בתוך הפסל והפודיום, המוזיאון, המופע האור קולי, המעליות, השירותים, הקפה וגזוזטרת התצפית ברעמת הסוס, הכל גמור ועובד. מכינים את הגינון והגרים שייצרו רושם של מחנה מרכזי של העם המונגולי סביב מנהיגו- יוצרו. אחרי שאני בעוונותיי שותה כוס קפה הפוך נהדר בתוך הפסל ומעכב מעט את האוטובוס נוסעים לאולאן באטאר. עולים לתצפית על ההר הרוסי - מצבה עגולה (ציור פנימי) לידידות הרוסית מונגולית. המונגולים לא ראו בפטרונות הרוסית כיבוש ונפרדו מהרוסים די בסדר, אם כי הם הלכו דווקא בניסיון לדמוקרטיה (שלא כמו הרוסים והסינים החותרים לשלטון מרכזי חזק). מהמצפה נוף של מעברות וערי שיכונים וגם שכונות גרים. בעיר זו מתגוררים 48% מבני העם המונגולי (כ-1.2 מיליון נפש). בגלל דלות האנשים ושבירת מסורת החיים, יש עליה בפשיעה ורבים מקרי הכייסות (וחלק מהקבוצה ניתקל בזאת לאחר מכן). לצהרים אנו במסעדה מונגולית של "אכול כפי יכולתך", ואפשר גם שיקפיצו לך בשר עם ירקות. בקיצור, אוכלים כדבעי ומקנחים בגלידה, מה עוד צריך בן האדם? מגיעים למלון וזה נהדר נוח נעים, מקלחת חמה – הכל טוב. לא רחוק מהמלון, בנין האקדמיה לאמנות לאומית מונגולית. מתיישבים בשורה השנייה ובמשך שעה וחצי מופע מרהיב של ריקודים, שירה ונגינה מכל מכמני האומנות המונגולית, מהשבטים השונים ומהריקודים והתלבושות הססגוניות. בסוף קונצרט של התזמורת הלאומית על 120 נגינה המנגנים בכלים המונגוליים. התזמורת מנגנת כמה יצירות ומסיימת בנגינת שוברט ואנו האלופים - נהדר! בלילה הולכים למסעדה נוספת, שוב "כפי יכולתנו" – ואיננו יכולים כמעט.

18.08.10

יום גשום, בבוקר ברד כבד. נוסעים למוזיאון לאמנות ומסורת מונגוליים, מוזיאון כבד במקצת, מעיקה עליו עדין המורשת הרוסית. לאחר מכן למול המרכזי, קונים שמונצס למסיבה בערב ומתנות למשפחות ובסוף נפגשים בקומה העליונה לארוחת פיצה. אחרי הארוחה נוסעים רוב האנשים ל"שוק השחור",

גדי ואני הולכים לנוח במלון. ב-20⁰⁰ נוסעים למסעדה המונגולית למסיבת הסיום של הטיול. למסיבה מוזמנים גם ההורים של דולגאן. אוכלים שותים שרים, קצת משחקי חברה, ברכות והילולים. אילן מוסר את מעטפת התשר לדולגאן ואז הוא מודיע לה שהקבוצה קנתה לה ביקור בארץ. נו, הבחורה קיבלה שוק הגון, כי את הנושא ניהלנו בעברית. אחרי ההלם היא מחלקת מתנות (מכתבים בכתב אוייגורי שהכינה באופן אישי לכל אחד). גם האבא נושא נאום ושר כמה שירים (קול טוב). עליזים ושמחים שבים למלון.

19.08.10

רבע לחמש בבוקר, הצידים מועמסים על האוטובוס, נוסעים לנמל התעופה. ב-07⁴⁵ ממריאים לכיוון מוסקבה – תם הטיול ומתחילה הדרך לארצנו.

20.08.10

ב-02³⁰ נוחתים בבן גוריון - שלום לך ארץ יקרה וחמה ולהתראות מונגוליה הרחוקה והקרה.